

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MATEMATİK DERSİ MOTİVASYON DÜZEYLERİ İLE ALGILANAN ÖĞRETMEN YAKINLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Öğrtm. Burcu Uluçay
MEB Ankara Karacaören Ortaokulu
bulucy.07@hotmail.com

Doç. Dr. Semra Güven
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
sguven@gazi.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin matematik dersi motivasyon düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek ve motivasyon düzeyi ile algılanan öğretmen yakınlığı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmada 2015-2016 eğitim öğretim yılı Ankara ili Çankaya, Keçiören ve Haymana ilçelerinde MEB'e bağlı ortaokul kademesinde okuyan öğrencilerden random yöntemiyle seçilmiş 971 öğrenciye kişisel bilgi formu, motivasyon ölçeği ve öğretmen yakınlık düzeyi ölçeği uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda akademik başarı, sınıf düzeyi, anne-baba öğrenim durumu değişkenlerine göre öğrencilerin motivasyon düzeylerinde anlamlı farklılık olduğu, cinsiyet değişkenine göre ise anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Kendi odası olan ve ders çalışırken ailesinden yardım alan öğrencilerin motivasyon düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin matematik dersi motivasyon düzeyi ile algılanan öğretmen yakınlığı düzeyi arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğu; hizmet süresi az olan öğretmenlerin ve kadın öğretmenlerin öğrenciler tarafından daha olumlu algılandığı, kız öğrencilerin de matematik öğretmenini daha olumlu algıladıkları bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Motivasyon, Algılanan Öğretmen Yakınlığı, Matematik Öğretimi.

THE RELATIONSHIP BETWEEN MATHEMATICAL MOTIVATION AND PERCEIVED TEACHER CLOSENESS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Abstract

In this study, it is aimed to determine mathematical motivation level of secondary school students, to test if students' motivation is affected and shows statistically significant difference in terms of several variables and finally to examine the relationship between the mathematical motivation of students and their perceived mathematics teacher closeness. The study is designed as survey and the sample covers the randomly chosen 971 students and 40 mathematics teachers of secondary schools serving under mone at Ankara province, Çankaya, Keçiören and Haymana districts. The data collected with personal information form, motivation scale and teacher closeness scale that are applied to students are analysed by using SPSS. It is revealed that there is not any statistically significant difference between students' motivational level and their gender however students' academic success, grade level, maternal and paternal educational level show statistically significant difference with their motivational level. It is found out that students who have their own rooms and who are assisted by their parents have higher motivational levels compared to their counterparts. It's also disclosed that there is a medium-level positive correlation between mathematical motivation of students and perceived teacher closeness; that teachers who have less period of service and women teachers are perceived closer by students, and finally that female students are perceiving their mathematics teachers closer to themselves.

Keywords: Motivation, , Perceived Teacher Closeness, Mathematics Education.

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2004 – 2005 öğretim yılından itibaren öğrenci merkezli eğitim yaklaşımı temel alınmış ve bu yaklaşıma uygun derslerin öğretim programları geliştirilerek uygulanmıştır. Bu programlardan biri olan matematik dersi öğretim programı “Her çocuk matematiği öğrenebilir” ilkesine dayanarak, matematik eğitimi alanında yapılan millî ve milletlerarası araştırmalar, gelişmiş ülkelerin matematik programları ve ülkemizdeki matematik eğitimi deneyimleri temel alınarak geliştirilmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı, [MEB], 2009). İnsanların günlük hayatta karşılaştıkları sorunları çözme isteğinden doğan matematik öğretiminin amacı “Kişiyi günlük hayatın gerektirdiği matematik bilgi ve becerileri kazandırmak, ona problem çözmeyi öğretmek ve olayları problem çözme yaklaşımı içinde ele alan bir düşünme biçimi kazandırmaktır” (Altun, 2010: 7). İstenilen nitelikte bireylerin yetiştirilmesinde ve matematik bilgi, becerilerinin kazandırılmasında öğretim sürecinin önemli bir ögesi olan öğrenciler ve onların özellikleri dikkate alınmalıdır. Fiziksel ve zihinsel açıdan benzer gelişimsel özelliklere sahip öğrencilerin oluşturduğu sınıflarda her öğrenci ayrı bir kişilik olduğundan bireysel farklılıklar mevcuttur. Ortaokul kademesinin ilk yıllarından son yıllarına doğru öğrenciler Piaget’in bilişsel gelişim kuramının evrelerinden somut işlemler döneminden soyut işlemler dönemine geçmektedir (Bacanlı, 2006). Öğrencilerin bilişsel özellikleri kadar duyuşsal özellikleri de matematik öğretim sürecinde etkili olan diğer bir unsurdur. Bloom’un öğrenme konulu araştırmalarında duyuşsal giriş özelliklerinin öğrenme ürünlerindeki değişkenliği %25 oranında açıklama gücüne sahip olduğu belirtilmektedir (Gömleksiz ve Kan, 2012). Duyuşsal özellikler; ilgi, tutum, motivasyon, kaygı, benlik, kişilik, değer yargıları gibi boyutlardan oluşmaktadır (Sönmez, 2010). Duyuşsal özelliklerden biri olan motivasyon eğitimde kalite ve verimliliğinin artırılmasında önemli bir faktördür. Aydın (2003)’a göre motivasyon organizmayı davranışa iten, bu davranışların düzenlilik ve sürekliliğini belirleyen, davranışa yön ve amaç veren çeşitli iç ve dış etkenler ile bunların işleyişini sağlayan mekanizmalardır. Çok boyutlu bir değişken olan motivasyon “istekleri, arzuları, ihtiyaçları, ilgileri kapsayan genel bir kavramdır” (Bayındır ve Özel, 2008: 79). Ayrıca öğrenme için gerekli ön şartlardan da birisidir (Selçuk, 2004). Bireyi harekete geçiren bir unsur olan motivasyon kaynakları dışsal motivasyon ve içsel motivasyon olarak iki kategoride incelenmektedir. Erden ve Akman (2005)’a göre dışsal motivasyon bireyin dışarıdan bir ödül almak, ceza almamak, başkalarının hoşuna gitmek ya da başkalarını memnun etmek için eylemde bulunması; içsel motivasyon bireyin kendi ihtiyaçlarını karşılamak, merakını gidermek ya da yaptığı işten zevk aldığı için belli bir eylemde bulunmasıdır. Bir öğrencinin ailesinin takdirini kazanmak, öğretmeninden sözel övgü almak ya da cezadan kaçmak için ödevini yapması dışsal motivasyona; ödevlerini ilginç, eğlenceli veya yararlı bulduğu için yapması onun içsel motivasyona sahip olduğunu gösterir. Öğretmen merkezli sınıflarda dışsal motivasyon daha fazla etkilidir (Kızıltepe, 2004). Ayrıca dışsal motivasyon öğeleri bireyin bir işi yapma konusundaki içsel motivasyonunu etkilemektedir (Akbaba, 2006). İlgili literatür tarandığında eğitim ortamında içsel motivasyona sahip öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Yazıcı, 2012; Yüksel, 2007). Geniş bir kavram olan motivasyon öğrencinin bireysel özellikleri, çevresel etkenler, öğrenme yaşantıları, önceki yaşantılar, benlik kavramı, fiziksel iyi olma durumu gibi birçok unsurdan etkilenmektedir (Yazıcı, 2012). Bacanlı (2006)’ya göre ise sınıf ortamında öğrenci motivasyonunu etkileyen üç temel faktör; öğretmen, sınıf iklimi ve öğretim sürecidir. Öğretim sürecinin planlayıcısı, uygulayıcısı ve değerlendircisi olan öğretmenler nitelikli insan gücünü yetiştiren, bilgi ve becerileriyle öğrencileri donatan, onlara tutum ve davranışlarıyla rol model olan kişidir. Öğretmenlerin genel kültür seviyesi yüksek, alanında uzman, mesleksel donanıma sahip olması istenmektedir. Ancak etkili bir sınıf ortamı için bu özelliklerle beraber iyi bir iletişim becerisi ve öğrenciye yaklaşım tarzı da önemlidir. Öğrencilerine iyi bir model olan onlara karşı sıcak, samimi, içten davranan (Ergün, 2010) demokratik bir tutum içerisinde öğrencilerine hoşgörü ve sabırla yaklaşan, açık fikirli, esnek, anlayışlı, sevecen, esprili, cesaretlendirici ve destekleyici (Erden, 2005) öğretmenler öğrenciler üzerinde olumlu yönde bir etkiye sahiptir. Öğrenci-öğretmen iletişimi sonucunda öğrencide oluşan algı onların motivasyon düzeyleri üzerinde de bir etkiye sahiptir (Aktaş, 2007; Kolburan Geçer, 2002). Ayrıca öğretmen tarafından sergilenen sözel ve sözel olmayan davranışlar öğrencilerin derse yönelik tutumlarını, ilgilerini, başarı düzeylerini de etkilemektedir. Sınıf ortamında birbirinden farklı özelliklere sahip öğrencilerin matematik dersine karşı olumlu bir tutum geliştirmesinde ve ilginin sağlanmasında, motivasyon düzeylerinin artırılmasında öğretmenlerin nitelikleri ve öğrencilerle kurdukları iletişimin

önemi ortaya çıkmaktadır. Yapılan araştırmalarda öğretmen davranışlarının, öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim niteliğinin motivasyon düzeyini etkilediği belirlenmiştir (Kahraman, 2014; Pogue ve Ahyun, 2006; Yeşilyaprak, 2004; Yorgancı 2010). Ayrıca öğrencilerin motivasyon düzeylerinde algılanan öğretmen yakınlık davranışlarının etkili olduğu tespit edilmiştir (Aktaş, 2007; Allen, Witt ve Wheelless, 2006; Kolburan-Geçer, 2002). Bu araştırmada da ortaokul kademesinde bulunan öğrencilerin dışsal ve içsel motivasyon düzeylerini belirlemek, motivasyon düzeylerinin çeşitli değişkenlere (akademik başarı, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba öğrenim durumu, öğrencinin kendisine ait odasının olup olmama durumu, matematik dersine çalışırken en çok yardım alınan kişi) göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini sınamak, motivasyon düzeyi ile algılanan öğretmen yakınlığı arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma Ankara il genelinde 2015 - 2016 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı tüm ortaokullar arasından random yöntemiyle seçilen okullarda okumakta olan öğrencilerle, bu öğrencilerin derslerine giren matematik öğretmenleriyle ve ölçeğe katılan öğrencilerin verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

YÖNTEM

Çalışma Evreni ve Örneklem

Çalışmanın evreni, 2015 - 2016 eğitim öğretim yılı Ankara ili Çankaya, Keçiören ve Haymana ilçelerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokul kademesinde okuyan 75859 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme oluşturulurken Ankara ili Çankaya, Keçiören ve Haymana ilçelerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokul kademesinde okuyan öğrenciler arasından eksik veya yanlış doldurulması gibi durumlar düşünülerek 1349 öğrenciye ölçek dağıtılmış, 971 öğrencinin verileri analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan 971 öğrencinin %54,3'ü kız, %45,7'si erkektir. Seçilen örneklem Krejcie ve Morgan (1970)'ın geliştirdiği formül hesaplaması sonucu bulunan alt limit olan 382 öğrencinin üzerindedir. Ayrıca araştırma kapsamına alınan 971 öğrencinin matematik dersine giren 40 öğretmenin ise %65'i kadın, %35'i erkektir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, matematik dersi motivasyon ölçeği, öğretmen yakınlık düzeyi ölçeği kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu demografik özellikleri ölçmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Dede ve Argün (2004) tarafından geliştirilen 14'ü içsel motivasyon, 12'si dışsal motivasyonu ölçmeye yönelik 26 maddeden oluşan matematik dersi motivasyon ölçeği 5'li likert tipinde düzenlenmiştir. Ölçeğin içsel motivasyon alt boyutu için Cronbach Alfa katsayısı 0,77; dışsal motivasyon alt boyutu için Cronbach Alfa katsayısı 0,75; ölçeğin tamamı için Cronbach Alfa katsayısı 0,82 olduğu belirtilmiştir. Kolburan-Geçer (2002) tarafından geliştirilen tek boyuttan oluşan öğretmen yakınlık düzeyi ölçeği 5'li likert tipinde düzenlenmiştir. Ölçeğin cronbach alfa değerinin 0,93 olduğu belirtilmiştir.

Verilerin Çözülmesi ve Yorumlanması

Veriler bilgisayar istatistik paket programında çözümlenmiştir. Motivasyon ve öğretmen yakınlık ölçeklerinden elde edilen puanlarının dağılımının normalliği Kolmogorov Smirnov testi ile analiz edilmiş yapılan analiz sonucunda normal dağılım özelliği göstermediği ($p < 0.05$) için bağımsız değişkene göre yapılan karşılaştırmalı analizlerde Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi, ölçekler arası ilişki analizinde Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı testi ile analizler yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırma bulguları alt amaçlar kapsamında ele alınarak aşağıda özetlenmiştir.

Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersi Motivasyon Düzeyinin Belirlenmesine Ait Bulgular

Araştırmada ilk olarak "Ortaokul öğrencilerinin matematik dersi motivasyon düzeyi nedir?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu soruya cevap bulmak amacıyla araştırma kapsamında motivasyon ve öğretmen

yakınlık ölçekleri uygulanmıştır. Motivasyon ölçeğinin içsel motivasyon ve dışsal motivasyon olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Motivasyon toplamı birlikte ölçekten üç farklı puan ortalaması alınmaktadır. Öğretmen yakınlık ölçeği ise tek boyutlu bir ölçektir. Bu ölçeklerin uygulanması sonucunda elde edilen puanlara ait betimsel istatistikler Tablo 1’de özetlenmektedir.

Tablo 1: Motivasyon ve Öğretmen Yakınlık Ölçeklerine Ait Betimsel İstatistikler

Ölçek Boyutları	N	Betimsel İstatistikler					
		Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (S)	Çarpıklık	Basıklık	Minimum Puan	Maksimum Puan
İçsel Motivasyon	971	54,82	7,70	-0,689	0,300	23	70
Dışsal Motivasyon	971	43,02	9,63	-0,394	-0,649	14	60
Motivasyon Toplam	971	97,84	16,03	-0,505	-0,396	42	128
Öğretmen Yakınlık	971	127,22	25,90	-0,721	0,179	38	170

İçsel motivasyon ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 70 iken 971 kişinin aldığı ortalama puan 54,82’dir. Dışsal motivasyon ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 60 iken 971 kişinin aldığı ortalama puan 43,02’dir. Motivasyon toplam puanlarında alınabilecek en yüksek puan 128 iken 971 kişinin aldığı ortalama puan 97,84’tür. Öğretmen yakınlık ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 170’tir. Grubun aldığı ortalama puan ise 127,22’dir.

Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersi Motivasyon Düzeylerinin Akademik Başarı Düzeylerine Göre İncelenmesine Ait Bulgular

Araştırmada “Ortaokul öğrencilerinin matematik dersi motivasyon düzeyleri öğrencilerin matematik dersi akademik başarı düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Matematik dersi akademik başarı beş grup oluşturduğundan (1, 2, 3, 4 ve 5) ve normal dağılım varsayımı karşılanmadığından Kruskal Wallis Testi kullanılarak analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 2’de özetlenmektedir.

Tablo 2: Motivasyon Düzeyinin Akademik Başarı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Başarı Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
İçsel Motivasyon	1	45	42,09	7,48	116,67	4	423,679	0,000*	1-3, 1-4, 1-5, 2-4, 2-5, 3-4, 3-5, 4-5
	2	90	45,76	6,36	175,22				
	3	161	50,01	5,42	278,61				
	4	289	56,40	5,53	531,20				
	5	386	59,24	5,43	654,17				
Dışsal Motivasyon	1	45	29,62	4,88	122,50	4	494,946	0,000*	1-3, 1-4, 1-5, 2-4, 2-5, 3-4, 3-5, 4-5
	2	90	31,03	6,59	160,44				
	3	161	35,83	6,37	261,83				
	4	289	44,08	7,27	503,62				
	5	386	49,59	6,64	684,59				
Motivasyon Toplam	1	45	71,71	10,47	95,52	4	535,476	0,000*	1-3, 1-4, 1-5, 2-3, 2-4, 2-5, 3-4, 3-5, 4-5
	2	90	76,79	10,06	142,12				
	3	161	85,84	9,57	252,44				
	4	289	100,48	11,07	515,90				
	5	386	108,82	10,57	686,73				

*p<0,05

Tablo 2 incelendiğinde, matematik başarı düzeyine göre içsel-dışsal motivasyon alt boyutlarında ve toplam motivasyon düzeyinde anlamlı farklılık olduğu ($\chi^2_{(4)}=423,679$, $\chi^2_{(4)}=494,946$, $\chi^2_{(4)}=535,476$, $p<.05$) görülmektedir. Hangi grup ya da gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu belirleyebilmek için non-parametrik Benforroni Dunn çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Uygulanan analiz sonucunda;

- Akademik başarısı 1 olan öğrencilerin akademik başarısı 3, 4 ve 5 olan öğrencilere göre içsel ve dışsal motivasyon alt boyutları ile genel motivasyon düzeylerinin daha düşük olduğu; akademik başarısı 2 olan öğrencilerin akademik başarısı 4 ve 5 olan öğrencilere göre içsel ve dışsal motivasyon düzeylerinin daha düşük olduğu; akademik başarısı 3 olan öğrencilerin akademik başarısı 4 ve 5 olan öğrencilere göre içsel ve dışsal motivasyon alt boyutları ile genel motivasyon düzeylerinin daha düşük olduğu; akademik başarısı 4 olan öğrencilerin akademik başarısı 5 olan öğrencilere göre içsel ve dışsal motivasyon alt boyutları ile genel motivasyon düzeylerinin daha düşük olduğu,
- Akademik başarısı 2 olan öğrencilerin akademik başarısı 3, 4 ve 5 olan öğrencilere göre motivasyon düzeylerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersi Motivasyon Düzeylerinin Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İncelenmesine Ait Bulgular

Araştırmada "Ortaokul öğrencilerinin matematik dersi motivasyon düzeyleri öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Cinsiyete göre iki grup olduğundan (kız ve erkek) ve normal dağılım varsayımı karşılanamadığından Mann Whitney U test ile analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3'te özetlenmiştir.

Tablo 3: Motivasyon Düzeyinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U Değeri	p
İçsel Motivasyon	Kız	527	55,21	7,38	497,66	262265,00	110851,000	0,158
	Erkek	444	54,35	8,05	472,16	209641,00		
Dışsal Motivasyon	Kız	527	42,96	9,59	484,59	255381,50	116253,500	0,865
	Erkek	444	43,09	9,68	487,67	216524,50		
Toplam Motivasyon	Kız	527	98,17	15,82	490,83	258669,00	114447,000	0,558
	Erkek	444	97,45	16,28	480,26	213237,00		

Tablo 3 incelendiğinde, yapılan Mann Whitney U Test sonucunda öğrencilerin cinsiyetlerine göre içsel-dışsal motivasyon alt boyutları ile toplam motivasyon düzeyi arasındaki farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı ($U=110851,000$, $U=116253,500$, $U=114447,000$, $p>.05$) bulunmuştur. Bu durumda ortaokul öğrencilerinin matematik dersine yönelik motivasyon düzeylerinde cinsiyet farklılık yaratan bir değişken değildir.

Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersi Motivasyon Düzeylerinin Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre İncelenmesine Ait Bulgular

Araştırmada "Ortaokul öğrencilerinin matematik dersi motivasyon düzeyleri öğrencilerin sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Öğrencilerin sınıf düzeyleri dört grup olduğundan (5, 6, 7 ve 8) ve normal dağılım varsayımı karşılanamadığından Kruskal Wallis Test ile analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4' de özetlenmiştir.

Tablo 4: Motivasyon Düzeyinin Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
İçsel Motivasyon	5	259	57,22	6,96	575,46	3	61,305	0,000*	5-6, 5-7, 5-8, 6-8, 7-8,
	6	255	55,48	7,09	505,59				
	7	228	54,29	7,99	469,01				
	8	229	51,89	7,87	379,92				
Dışsal Motivasyon	5	259	46,38	8,74	584,37	3	72,888	0,000*	5-6, 5-7, 5-8, 6-8,
	6	255	43,88	9,28	510,86				

	7	228	42,14	9,66	459,56				7-8,
	8	229	39,14	9,48	373,39				
Motivasyon Toplam	5	259	103,59	14,43	589,46	3	79,586	0,000*	5-6, 5-7,
	6	255	99,36	14,89	509,41				5-8, 6-8,
	7	228	96,44	16,34	461,10				7-8,
	8	229	91,03	15,99	367,72				

* p<0,05

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin sınıf düzeylerine göre içsel-dışsal motivasyon alt boyutlarında ve toplam motivasyon düzeyinde farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($\chi^2_{(3)}=61,305$, $\chi^2_{(3)}=72,888$, $\chi^2_{(3)}=79,586$, $p<.05$) görülmüştür. Hangi grup ya da gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu belirleyebilmek için non-parametrik Bonferroni Dunn çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Uygulanan analiz sonucunda; 8. sınıfta okuyan öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyon alt boyutları ile genel motivasyon düzeylerinin 5, 6 ve 7. Sınıfta okuyan öğrencilere göre daha düşük olduğu; 5. sınıfta okuyan öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyon alt boyutları ile genel motivasyon düzeylerinin 6 ve 7. sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmanın sonucunda öğrencilerin matematik dersinde duydukları motivasyon düzeylerinin öğrencilerin sınıf düzeylerine göre farklılık gösterdiği ve sınıf düzeyi arttıkça motivasyon düzeyinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersi Motivasyon Düzeylerinin Öğrencilerin Anne-Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre İncelenmesine Ait Bulgular

Araştırmada "Ortaokul öğrencilerinin matematik dersi motivasyon düzeyleri öğrencilerin anne-babalarının öğrenim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Öğrencilerin anne ve baba eğitim düzeyleri altı grup olduğundan (herhangi bir okul mezunu değil, ilkökul mezunu, ortaokul mezunu, lise mezunu, üniversite mezunu ile lisansüstü mezunu) ve normal dağılım varsayımı karşılanmadığından Kruskal Wallis ile analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 5 ve Tablo 6' da özetlenmiştir.

Tablo 5: Motivasyon Düzeyinin Annenin Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Anne Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
İçsel Motivasyon	Herhangi bir okul mezunu değil	16	51,19	9,66	379,03	5	14,421	0,013*	1-5, 1-6, 2-6, 3-6, 4-6, 5-6
	İlkokul mezunu	231	53,84	8,14	454,09				
	Ortaokul mezunu	247	54,64	7,89	478,03				
	Lise mezunu	324	55,14	7,46	495,74				
	Üniversite mezunu	142	56,01	6,74	526,14				
	Lisansüstü mezunu	11	59,73	5,52	685,73				
Dışsal Motivasyon	Herhangi bir okul mezunu değil	16	40,50	12,20	424,13	5	23,208	0,000*	1-5, 1-6, 2-6, 3-6, 4-6, 5-6
	İlkokul mezunu	231	42,58	9,84	472,76				
	Ortaokul mezunu	247	41,51	9,25	437,87				
	Lise mezunu	324	43,44	9,52	498,42				
	Üniversite mezunu	142	45,24	9,27	554,56				
	Lisansüstü mezunu	11	49,09	10,67	684,18				

Motivasyon Toplam	Herhangi bir okul mezunu değil	16	91,69	21,05	404,25	5	19,463	0,002*	1-5,
	İlkokul mezunu	231	96,42	16,85	464,69				1-6,
	Ortaokul mezunu	247	96,15	15,99	453,77				2-6,
	Lise mezunu	324	98,58	15,28	495,70				3-6
	Üniversite mezunu	142	101,25	14,97	547,32				4-6,
	Lisansüstü mezunu	11	108,82	15,71	698,64				5-6

* p<0,05

Tablo 5 incelendiğinde, anne öğrenim durumuna göre içsel - dışsal motivasyon alt boyutlarında ve toplam motivasyon düzeyinde anlamlı farklılık olduğu ($\chi^2_{(5)}=14,421$, $\chi^2_{(5)}=23,208$, $\chi^2_{(5)}=19,463$, $p<.05$) görülmüştür. Hangi grup ya da gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu belirleyebilmek için non-parametrik Bonferroni Dunn çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Uygulanan analiz sonucunda; annesi lisansüstü eğitim mezunu olan öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyon alt boyutları ile genel motivasyon düzeyi annesi herhangi bir okul mezunu olmayan, ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyon alt boyutları ile genel motivasyon düzeyine göre daha yüksektir. Annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyon alt boyutları ile genel motivasyon düzeyi annesi herhangi bir okul mezunu olmayan öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyon alt boyutları ile genel motivasyon düzeyine göre daha yüksektir. Anne eğitim seviyesi arttıkça motivasyon düzeyinin de arttığı söylenebilir.

Tablo 6 : Motivasyon Düzeyinin Babanın Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Baba Düzeyi	Eğitim	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
İçsel Motivasyon	1)Herhangi bir okul mezunu değil	6	49,33	15,68	369,08	5	24,943	0,000*		2-5, 2-6, 3-5, 3-6
	2)İlkokul mezunu	141	53,43	7,84	436,22					
	3)Ortaokul mezunu	191	53,48	7,79	437,23					
	4)Lise mezunu	394	55,03	7,66	493,08					
	5)Üniversite mezunu	220	56,26	7,13	537,03					
	6)Lisansüstü mezunu	19	59,05	4,80	644,95					
Dışsal Motivasyon	1)Herhangi bir okul mezunu değil	6	36,00	12,12	312,92	5	30,059	0,000*		3-5, 3-6
	2)İlkokul mezunu	141	42,73	9,33	473,57					
	3)Ortaokul mezunu	191	40,97	9,57	422,94					
	4)Lise mezunu	394	42,95	9,48	481,84					
	5)Üniversite mezunu	220	44,82	9,65	545,28					
	6)Lisansüstü mezunu	19	48,74	9,04	666,74					

Motivasyon Toplam	1)Herhangi bir okul mezunu değil	6	85,33	26,84	353,58	5	30,892	0,000*	2-5, 2-6, 3-5, 6
	2)İlkokul mezunu	141	96,16	15,95	456,56				
	3)Ortaokul mezunu	191	94,45	16,16	423,31				
	4)Lise mezunu	394	97,98	15,73	486,45				
	5)Üniversite mezunu	220	101,08	15,46	546,03				
	6)Lisansüstü mezunu	19	107,79	13,07	672,05				

* p<0,05

Tablo 6 incelendiğinde, baba öğrenim durumuna göre içsel - dışsal motivasyon alt boyutlarında ve toplam motivasyon düzeyinde anlamlı farklılık olduğu ($\chi^2_{(5)}=24,943$, $\chi^2_{(5)}=30,059$, $\chi^2_{(5)}=30,892$, $p<.05$) görülmüştür. Hangi grup ya da gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu belirleyebilmek için non-parametrik Bonferroni Dunn çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Uygulanan analiz sonucunda; babası lisansüstü eğitim mezunu olan öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyon alt boyutları ile genel motivasyon düzeyi babası ilkökul ve ortaokul mezunu olan öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyon alt boyutu ile genel motivasyon düzeyinden daha yüksektir. Babası üniversite mezunu olan öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyon alt boyutu ile genel motivasyon düzeyi babası ilkökul ve ortaokul mezunu olan öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyon alt boyutu ile genel motivasyon düzeyinden daha yüksektir. Baba eğitim seviyesi arttıkça motivasyon düzeyinin de arttığı söylenebilir.

Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersi Motivasyon Düzeylerinin Öğrencilerin Kendilerine Ait Odalarının Olma Durumuna Göre İncelenmesine Ait Bulgular

Araştırmada "Ortaokul öğrencilerinin matematik dersi motivasyon düzeyleri öğrencilerin kendisine ait odasının olmasına göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Öğrencilerin kendisine ait odasının olma durumu üç grup olduğundan ve normal dağılım varsayımı karşılanmadığından Kruskal Wallis Test ile analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 7'de özetlenmiştir.

Tablo 7: Motivasyon Düzeyinin Öğrencinin Kendisine Ait Odasının Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Oda Durumu	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
İçsel Motivasyon	1)Kendine ait odası yok	80	52,14	8,66	398,58	2	9,771	0,008*	1-2, 1-3
	2)Kardeşiyle ortak odası var	394	54,63	7,92	481,90				
	3)Kendine ait odası var	497	55,39	7,27	503,32				
Dışsal Motivasyon	1)Kendine ait odası yok	80	40,50	10,25	413,35	2	7,639	0,022*	1-3
	2)Kardeşiyle ortak odası var	394	42,78	9,68	478,44				
	3)Kendine ait odası var	497	43,62	9,43	503,69				
Motivasyon Toplam	1)Kendine ait odası yok	80	92,64	17,99	407,49	2	8,522	0,014*	1-3
	2)Kardeşiyle ortak odası var	394	97,41	16,37	479,34				
	3)Kendine ait odası var	497	99,02	15,25	503,91				

*p<0,05

Tablo 7 incelendiğinde, öğrencinin kendisine ait odasının olma durumuna göre içsel-dışsal motivasyon alt boyutlarında ve toplam motivasyon düzeyinde anlamlı farklılık olduğu ($\chi^2_{(2)}=9,771$, $\chi^2_{(2)}=7,639$, $\chi^2_{(2)}=8,522$, $p<.05$) görülmüştür. Hangi grup ya da gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu belirleyebilmek için non-parametrik Bonferroni Dunn çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Uygulanan analiz sonucunda; kendisine ait odası olmayan öğrencilerin içsel motivasyon düzeyi kardeşiyle ortak odası olan ve kendisine ait odası olan öğrencilerin içsel motivasyon düzeyinden daha düşüktür. Kendisine ait odası olmayan öğrencilerin dışsal motivasyon alt boyutu ve genel motivasyon düzeyi kendisine ait odası olan öğrencilerin dışsal motivasyon alt boyutu ve genel motivasyon düzeyinden daha düşüktür. Öğrencinin kendisine ait odasının olmasının motivasyon düzeyi üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersi Motivasyon Düzeylerinin Öğrencilerin Matematik Dersine Çalışırken Yardım Aldıkları Durumlarına Göre İncelenmesine Ait Bulgular

Araştırmada "Ortaokul öğrencilerinin matematik dersi motivasyon düzeyleri öğrencilerin matematik dersine çalışırken yardım aldıkları kişilere göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Öğrencilerin matematik dersine çalışırken yardım aldıkları kişiler altı grup olduğundan ve normal dağılım varsayımı karşılanamadığından Kruskal Wallis Test ile analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 8' de özetlenmiştir.

Tablo 8: Motivasyon Düzeyinin Öğrencilerin Yardım Aldıkları Kişilere Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Yardım Alma	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
İçsel Motivasyon	1)Annem ve babam	318	56,18	6,83	532,28	5	18,657	0,002*	1-3
	2)Kardeşlerim	170	54,73	7,82	482,85				
	3)Arkadaşlarım	40	51,55	8,68	377,74				
	4)Öğretmenlerim	184	54,34	7,68	464,11				
	5)Diğer kişiler	88	54,03	6,13	436,94				
	6)Hiç kimseden yardım almıyorum	171	54,06	9,15	477,19				
Dışsal Motivasyon	1)Annem ve babam	318	44,70	8,75	529,72	5	27,961	0,000*	1-3, 1-5, 2-3, 3-6
	2)Kardeşlerim	170	43,75	8,92	505,35				
	3)Arkadaşlarım	40	37,65	8,89	328,39				
	4)Öğretmenlerim	184	42,33	10,15	470,13				
	5)Diğer kişiler	88	40,72	9,11	412,78				
	6)Hiç kimseden yardım almıyorum	171	42,36	10,92	477,09				
Motivasyon Toplam	1)Annem ve babam	318	100,88	13,97	533,51	5	26,177	0,000*	1-3, 1-5, 2-3
	2)Kardeşlerim	170	98,48	15,45	496,43				
	3)Arkadaşlarım	40	89,20	16,15	341,75				
	4)Öğretmenlerim	184	96,67	16,75	465,67				
	5)Diğer kişiler	88	94,75	13,84	418,45				
	6)Hiç kimseden yardım almıyorum	171	96,42	19,01	477,67				

* $p<0,05$

Tablo 8 incelendiğinde, öğrencilerin matematik dersine çalışırken yardım aldıkları kişilere göre içsel-dışsal motivasyon alt boyutlarında ve toplam motivasyon düzeyinde anlamlı farklılık olduğu ($\chi^2_{(5)}=18,657$, $\chi^2_{(5)}=27,961$, $\chi^2_{(5)}=26,177$, $p<.05$) görülmüştür. Hangi grup ya da gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu belirleyebilmek için non-parametrik Bonferroni Dunn çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Uygulanan analiz sonucunda; anne ve babasından yardım alan öğrencilerin içsel

motivasyon düzeyi arkadaşlarından yardım alan öğrencilerin içsel motivasyonun düzeyinden daha yüksektir. Hiç kimseden yardım almayan öğrencilerin dışsal motivasyon düzeyi arkadaşlarından yardım alan öğrencilerin dışsal motivasyonun düzeyinden daha yüksektir. Anne ve babasından yardım alan öğrencilerin dışsal motivasyon ve genel motivasyon düzeyi arkadaşlarından ve diğer kişilerden yardım alan öğrencilerin dışsal motivasyon ve genel motivasyon düzeyinden daha yüksektir. Kardeşinden yardım alan öğrencilerin dışsal motivasyon düzeyi ve genel motivasyon düzeyi arkadaşlarından yardım alan öğrencilerin dışsal motivasyonun düzeyi ve genel motivasyon düzeyinden daha yüksektir. Araştırmanın sonucuna göre matematik dersine çalışırken öğrencilerin anne veya babasından yardım almasının içsel-dışsal motivasyon alt boyutları ile toplam motivasyon düzeyi üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersi Motivasyon Düzeyleri ile Algılanan Öğretmen Yakınlığı Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Araştırmada "Ortaokul öğrencilerinin matematik dersi motivasyon düzeyleri ile algıladıkları öğretmen yakınlığı arasında ilişki var mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Veriler normal dağılım göstermediği için Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı ile analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 9'da özetlenmiştir.

Tablo 9: Motivasyon Düzeyi ve Algılanan Öğretmen Yakınlığı Arasındaki İlişki

Ölçek Boyutları	N	R	p
İçsel motivasyon-Öğretmen yakınlığı	971	0,445	0,000*
Dışsal motivasyon-Öğretmen yakınlığı	971	0,406	0,000*
Motivasyon-Öğretmen yakınlığı	971	0,459	0,000*

*p<.05

Tablo 9 incelendiğinde içsel-dışsal motivasyon alt boyutları ve toplam motivasyon düzeyi ile öğretmen yakınlığı arasında orta düzeyde, pozitif yönde, anlamlı bir ilişki olduğu ($r = 0,445$, $r = 0,406$, $r = 0,459$, $p < .05$) belirlenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre algılanan öğretmen yakınlığı azaldıkça motivasyon düzeyinin de azalacağı, algılanan öğretmen yakınlığı arttıkça motivasyon düzeyinin de artacağı söylenebilir.

Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlığının Öğretmenin Cinsiyetine Göre İncelenmesine Ait Bulgular

Araştırmada "Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlığı, öğretmenin cinsiyetine göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Cinsiyete göre iki grup olduğundan (kadın ve erkek) ve normal dağılım varsayımı karşılanamadığından Mann Whitney U test ile analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 10'da özetlenmiştir.

Tablo 10: Algılanan Öğretmen Yakınlığının Öğretmenin Cinsiyetine Göre Karşılaştırılması

Öğretmen Cinsiyeti	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U Değeri	p
Kadın	632	129,93	22,52	507,25	320583,50	93693,500	0,001*
Erkek	339	122,17	30,66	446,38	151322,50		

* p<0,05

Tablo 10 incelendiğinde, yapılan Mann Whitney U Test sonucunda öğretmen cinsiyetine göre öğrencilerin algıladıkları öğretmen yakınlık puanları arasında anlamlı farklılık olduğu ($U=93693,500$, $p < .05$) bulunmuştur. Öğretmeni kadın olan öğrencilerin öğretmen yakınlık puanları ortalaması öğretmeni erkek olan öğrencilerin öğretmen yakınlık puanından yüksektir. Kadın öğretmenler öğrenciler tarafından daha olumlu algılanmıştır.

Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlığının Öğrencinin Cinsiyetine Göre İncelenmesine Ait Bulgular

Araştırmada "Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlığı, öğrencinin cinsiyetine göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Cinsiyete göre iki grup olduğundan (kadın ve erkek) ve normal dağılım varsayımı karşılanamadığından Mann Whitney U test ile analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 11'de özetlenmiştir.

Tablo 11: Algılanan Öğretmen Yakınlığının Öğrencinin Cinsiyetine Göre Karşılaştırılması

Öğrenci Cinsiyeti	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U Değeri	p
Kız	527	129,51	25,39	513,80	270772,00	102344,000	0,001*
Erkek	444	124,51	26,27	453,00	201134,00		

* p<0,05

Tablo 11 incelendiğinde, yapılan Mann Whitney U Test sonucunda öğrencinin cinsiyetine göre algıladıkları öğretmen yakınlık puanları arasında anlamlı farklılık olduğu (U=102344,000, p<.05) bulunmuştur. Kız öğrencilerin öğretmen yakınlık puan ortalaması erkek öğrencilerin öğretmen yakınlık puan ortalamasından daha yüksektir. Kız öğrenciler öğretmenini daha olumlu algılamıştır.

Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Öğretmen Yakınlığının Öğretmenin Hizmet Süresine Göre İncelenmesine Ait Bulgular

Araştırmada "Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlığı, öğretmenin hizmet süresine göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Öğretmenin hizmet süresi dört grup olduğundan ve normal dağılım varsayımı karşılanamadığından Kruskal Wallis Test ile analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 12'de özetlenmiştir.

Tablo 12: Algılanan Öğretmen Yakınlığının Öğretmenin Hizmet Süresine Göre Karşılaştırılması

Öğretmenin Hizmet Süresi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
1) 0-10 yıl	515	130,61	23,42	518,09	3	16,085	0,001*	1-2, 1-4
2) 11-20 yıl	217	122,19	29,81	444,06				
3) 21-30 yıl	46	129,78	21,41	501,24				
4) 31-40 yıl	193	123,23	27,17	443,89				

*p<0,05

Tablo 12 incelendiğinde, öğretmenin hizmet süresine göre öğrencilerin algıladığı öğretmen yakınlığı düzeyinde anlamlı farklılık olduğu ($\chi^2_{(3)}=16,085$, p<.05) görülmüştür. Hangi grup ya da gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu belirleyebilmek için non-parametrik Bonferroni Dunn çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Araştırmanın bu sonucunda öğrenciler tarafından 0-10 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin 11-20 yıl ve 31-40 yıl hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yakın algılandığı söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmadan elde edilen bulgular aşağıda verildiği gibi iki grupta ele alınmış ve tartışılmıştır.

Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersi Motivasyon Düzeyine İlişkin Tartışma ve Sonuçlar

Öğrencilerin matematik dersi motivasyon düzeyi birinci dönem matematik dersi akademik başarı düzeyine göre karşılaştırıldığında karne notu yüksek olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ertem (2006), Aluçdibi ve Ekici (2012), Yenice, Saydam ve Telli (2012), İnel-Ekici, Kaya ve Mutlu'nun (2014) çalışmaları araştırmanın bu sonucuyla tutarlılık göstermektedir. Bunun nedeni olarak akademik başarısı düşük olan öğrencilerin matematik dersine karşı olumsuz tutum geliştirmesi, ön yargı oluşturmaları ve bu durumun motivasyon düzeyini olumsuz etkilediği söylenebilir.

Öğrencilerin içsel-dışsal motivasyon alt boyutlarının ve genel motivasyon düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur. Aktaş (2007), Aydın (2007), Yenice, Saydam ve Telli (2012), Budak'ın (2016) çalışmaları araştırmanın bu sonucuyla tutarlılık göstermektedir. Bu araştırmaların aksine; Yaman ve Dede (2007), Aluçdibi ve Ekici (2012), Yerlikaya (2014), İnel-Ekici, Kaya ve Mutlu (2014) tarafından yapılan çalışmalarda kız öğrencilerin motivasyon düzeylerinin daha yüksek, Kılıç (2011) tarafından yapılan çalışmada erkek öğrencilerin motivasyon düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin matematik dersinde duydukları motivasyon düzeylerinin öğrencilerin sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterdiği ve sınıf düzeyi arttıkça motivasyon düzeyinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Aydın (2007), Yaman ve Dede (2007), Kılıç (2011), Yenice, Saydam ve Telli (2012) tarafından yapılan çalışmalar araştırmanın bu sonucuyla tutarlılık göstermektedir. 8. Sınıfta okuyan öğrencilerin matematik dersi motivasyon düzeyleri dört grup içerisinde en düşük olanıdır. Bunun nedeni olarak 8. sınıfta yer alan konuların güçlük düzeyinin artması, öğretim programlarındaki konu içeriklerinin detaylanması, soyut kavramların ağırlık kazanması ve özellikle 8. Sınıf öğrencilerinin temel eğitimden ortaöğretime geçiş (TEOG) sınavına hazırlığın yoğunlaşması, çeşitli kaygıların oluşarak artması söylenebilir.

Öğrencilerin matematik dersi motivasyon düzeyi anne- baba öğrenim durumuna göre karşılaştırıldığında anne ve babası lisansüstü eğitim ve üniversite mezunu olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. İnel-Ekici, Kaya ve Mutlu (2014), Yerlikaya (2014) tarafından yapılan çalışmalar araştırmanın bu sonucuyla tutarlılık göstermektedir. Bu araştırmaların aksine; Aktaş (2007), Aydın (2007), Budak (2016) tarafından yapılan çalışmalarda anne-baba öğrenim durumunun motivasyon üzerinde bir etkisinin olmadığı belirtilmiştir.

Öğrencilerin matematik dersi motivasyon düzeyinin öğrenciye ait odasının olma durumuna göre karşılaştırılmasında kendisine ait odası olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Farklılığın nedeni kendisine ait odası olan öğrencilerin ders çalışma ortamını kendi ilgi, ihtiyaç ve isteklerine göre düzenleyebilmeleri olabilir. Yerlikaya (2014) tarafından yapılan çalışmalar araştırmanın bu sonucuyla tutarlılık göstermektedir. Bu araştırmaların aksine; Aydın (2007) ve Tonguç (2013) öğrencilerin kendilerine ait odasının olma durumunun motivasyon üzerinde bir etkisinin olmadığını belirtmiştir.

Öğrencilerin matematik dersi motivasyon düzeyinin matematik dersine çalışılırken yardım alınan kişilere göre karşılaştırılmasında anne- babadan yardım alınanın olumlu bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Ortaokul Öğrencilerin Algıladıkları Öğretmen Yakınlığına İlişkin Tartışma ve Sonuçlar

Ortaokul öğrencilerinin matematik dersi içsel – dışsal motivasyon alt boyutları ve genel motivasyon düzeyi ile matematik öğretmenlerine dair algıladıkları öğretmen yakınlığı arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur. Buna göre motivasyon düzeyini etkileyen unsurlardan biri olan öğretmenin nasıl algılandığı öğrenci motivasyonunu etkilemektedir. Öğretmenini olumlu algılayan öğrencilerin motivasyon düzeyinin daha yüksek olduğu, öğretmenini olumsuz algılayan öğrencilerin motivasyon düzeyinin daha düşük olduğu söylenebilmektedir. Bunun nedeni olarak öğretmenlerin öğrencilerin motivasyonunu sağlayıcı yada artırıcı etkinliklere hakim olma becerileri, öğretmen davranışlarının motivasyon üzerindeki etkisini bilme düzeyleri ve öğretim sürecine bunu yansıtabilmeleri söylenebilir. Kolburan-Geçer (2002) ve Aktaş (2007) tarafından yapılan çalışmalar araştırmanın bu sonucuyla tutarlılık göstermektedir.

Öğretmen cinsiyetinin algılanan öğretmen yakınlığına göre karşılaştırılmasında kadın öğretmenler lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Öğrenciler matematik derslerine giren kadın öğretmenleri daha olumlu algılamışlardır. Elmas (2013) tarafından yapılan çalışma araştırmanın bu sonucuyla tutarlılık gösterirken, bu araştırmanın aksine; Kolburan-Geçer (2002) tarafından yapılan çalışmada öğretmen cinsiyetinin öğretmen yakınlık algısında anlamlı bir farklılık oluşturmadığını, Aktaş (2007)

tarafından yapılan çalışmada erkek öğretmenlerin öğrenciler tarafından daha olumlu algılandığını belirtmiştir.

Öğrenci cinsiyetinin algılanan öğretmen yakınlığına göre karşılaştırılmasında kız öğrenci lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Kız öğrenciler derslerine giren matematik öğretmenlerini daha olumlu algılamışlardır. Kolburan-Geçer (2002), Durmaz (2007), Kahraman (2014) tarafından yapılan çalışmalar araştırmanın bu sonucuyla tutarlılık göstermektedir.

Öğretmenlerin hizmet sürelerinin algılanan öğretmen yakınlığına göre karşılaştırılmasında hizmet süresi 0-10 yıl olan öğretmenler lehine anlamlı farklılık görülmektedir. Farklılığın nedeni olarak genç öğretmenlerin öğrendikleri yeni bilgileri öğretmekte daha istekli olmaları düşünülebilir.

ÖNERİLER

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak öğrencilerin matematik dersi motivasyon düzeyleri ve algıladıkları öğretmen yakınlığı arasındaki ilişkiye katkı sağlayabileceğine yönelik şu önerilere yer verilmiştir:

- Sınıf seviyesi artıkça öğrencilerin motivasyon düzeyinin düştüğü görülmektedir. Öğrencilerin ruhsal ve fiziksel değişimleri ve gelişim özellikleri göz önüne alınarak sınıf seviyesi arasındaki farkların nedenleri belirlenip, bu olumsuzluğun giderilmesi yönüne önlemler alınabilir.
- Öğrencilerin motivasyon düzeyleri üzerinde ailenin ve çalışma ortamının etkili olduğu görülmektedir. Öğrencilerin motivasyon düzeylerinin artırılması veya motivasyonun sürekliliğinin sağlanması konusunda ailelere yönelik bilgilendirici toplantılar düzenlenebilir.
- Araştırmada öğrencilerin motivasyon düzeylerini etkileyen değişkenlerin bir kısmına dair bulgular elde edilmiş, ancak bu değişkenlerin öğrencilerin motivasyonunu nasıl etkilediği detaylı olarak açıklanamamıştır. Öğrencilerle yapılacak olan görüşme, gözlem gibi nitel araştırma yöntemleriyle öğrencilerin motivasyon düzeyleriyle ilgili değişkenlerin nasıl ve neden etkilediği daha ayrıntılı olarak incelenebilir.
- Öğrencilerin motivasyonu üzerinde algıladıkları öğretmen yakınlığının etkisine dair bulgular elde edilmiştir. Öğrencilerin motivasyonunu artırıcı öğretmen davranışları ve öğrenci algılarını belirlemeye yönelik açık uçlu sorular sorulabilir, gözlem, görüşme gibi nitel araştırma yöntemleriyle öğrencileri motive edici öğretmen davranışlarının öğrenci cinsiyeti, öğretmen cinsiyeti, hizmet yılı değişkenleri açısından farklılıklarının nedenleri belirlenebilir.
- Öğretmenlere ve öğretmen adaylarına motivasyonun önemine, motivasyonu etkileyen öğretmen niteliklerine, sınıf ortamında motivasyonu artırıcı düzenlemelerin ve etkinliklerin nasıl gerçekleştirileceğine yönelik detaylı araştırmalar hazırlanarak çeşitli eğitimler verilebilir.
- Gerçekleştirilen araştırma diğer dersler ve eğitim kademeleri için uygulanabilir.

Not 1: Bu makale, Doç. Dr. Semra Güven danışmanlığında Burcu Uluçay tarafından hazırlanan "Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersi Motivasyon Düzeyleri İle Algılanan Öğretmen Yakınlığı Arasındaki İlişki" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Not 2: Bu çalışma 18 - 20 Mayıs 2017 tarihlerinde Antalya'da düzenlenen 8'inci Uluslararası Eğitimde Yeni Yönelimler Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361.
<http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunikkefd/article/viewFile/1021004106/1021003930> adresinden alınmıştır.

Aktaş, G. (2007). Ortaöğretim öğrencilerinin algıladıkları öğretmen yakınlığı ile güdülenme düzeyleri arasındaki ilişki: İstanbul ili örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Allen, M., Witt, P., & Wheelless L. (2006), The role of teacher immediacy as a motivational factor in student learning: Using meta-analysis to test a causal model. *Communication Education*, 55, 21-31. <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03634520500343368> adresinden alınmıştır.

Altun, M. (2010). *İlköğretim 2. kademe (6, 7, 8. sınıflarda) matematik öğretimi*. Bursa: Aktüel.

Aluçdibi, F., & Ekici, G. (2012) Ortaöğretim öğrencilerinin biyoloji dersi motivasyon düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 197-227. <http://www.efdergi.ibu.edu.tr/index.php/efdergi/article/view/13> adresinden alınmıştır.

Aydın, A. (2003). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. Ankara: Tekağaç Eylül.

Aydın, B. (2007). *Fen bilgisi dersinde içsel ve dışsal motivasyonun önemi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Bacanlı, H. (2006). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Nobel.

Bayındır, N., & Özel, A. (2008). *Gelişim öğrenme ve eğitim*. Ankara: Pelikan.

Budak, H. (2016). *İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin öz düzenleme, motivasyon, biliş üstü becerileri ve matematik dersi başarılarının belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Dede, Y., & Argün, Z. (2004). Öğrencilerin matematiğe yönelik içsel ve dışsal motivasyonlarının belirlenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 29, 49-54. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5041> adresinden alınmıştır.

Durmaz, S. (2007). *Öğretmenlerin sınıf içi iletişim becerilerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.

Elmas, Z. (2013). *İlköğretim öğrencilerinin ve öğretmenlerinin fen ve teknoloji dersindeki öğrencinin başarısını, tutumunu ve motivasyonunu etkileyen öğretmen nitelikleri ile ilgili algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.

Erden, M., & Akman, Y. (2005). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Arkadaş.

Erden, M. (2005). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Epsilon.

Ergün, M. (2010). Sınıfta motivasyon. Karip, E. (Ed.) *Sınıf yönetimi* (ss.131-147). Ankara: Pegem Akademi.

Ertem, H. (2006). *Ortaöğretim öğrencilerinin kimya dersine yönelik güdülenme tür (içsel ve dışsal) ve düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

Gömlüksiz, M., & Kan, A. (2012). Eğitimde duyuşsal boyut ve duyuşsal öğrenme. *Turkish Studies*, 7 (1), 1159-1177. http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1735459663_60.pdf adresinden alınmıştır.

İnel Ekici, D., Kaya, K., & Mutlu, O. (2014). Ortaokul öğrencilerinin fen öğrenmeye yönelik motivasyonlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi: Uşak ili örneği. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 13-26. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/mersinefd/article/view/5000006567> adresinden alınmıştır.

Kahraman, E. (2014). *Öğrencilerin motive edici öğretmen davranışları hakkındaki algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi, Ankara.

Kılıç, A. (2011). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin genel başarıları, matematik başarıları, matematik dersine yönelik tutumları, güdülenmeleri ve matematik kaygıları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kızıltepe, Z. (2004). *Öğretişim (Eğitim psikolojisine çağdaş bir yaklaşım)*. İstanbul: Ofset.

Kolburan Geçer, A. (2002). *Öğretmen yakınlığının öğrencilerin başarıları, tutumları ve güdülenme düzeyleri üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2009). *İlköğretim matematik dersi 6-8. sınıflar öğretim programı ve kılavuzu*. *Talim Terbiye Kurulu*, Ankara. <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx> adresinden alınmıştır.

Pogue, L., & Ahyun, K. (2006). The effect of teacher nonverbal immediacy and credibility on student motivation and affective learning. *Communication Education*, 55, 331-344. <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03634520600748623> adresinden alınmıştır.

Selçuk, Z. (2004). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara : Nobel.

Sönmez, V. (2010). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Ankara : Anı.

Tonguç, D. (2013). *Sekizinci sınıf öğrencilerinin motivasyon düzeylerinin ve öz- düzenlemeye dayalı öğrenme stratejilerinin matematik başarısını yordama gücü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Yaman, S., & Dede, Y. (2007). Öğrencilerin fen teknoloji ve matematik dersine yönelik motivasyon düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 52, 615-638.

Yazıcı, H. (2012). Motivasyon. Özbay, Y. & Erkan, S. (Ed.) *Eğitim Psikolojisi* (ss.379-403). Ankara: Pegem Akademi.

Yenice, N., Saydam, G., & Telli, S. (2012). İlköğretim öğrencilerinin fen öğrenmeye yönelik motivasyonlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 231-247. http://kefad2.ahievran.edu.tr/archieve/pdfiler/Cilt13Sayi2/JKEF_13_2_2012_231-247.pdf adresinden alınmıştır.

Yerlikaya, İ. (2014). İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin eğitime ilişkin motivasyonlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*. 7(19), 773-795. <http://johschool.com/DergiTamDetay.aspx?ID=602> adresinden erişilmiştir.

Yeşilyaprak, E. (2004). *Pedagojik motivasyon: Eğitici- öğrenci iletişimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Yorgancı, B. (2011). *Öğretmenlerin, öğretmen adaylarının ve öğrencilerin motivasyonu algılama farklılıkları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

Yüksel, G. (2007). Öğrenme için motivasyon. Özdemir, Ç. (Ed.) *Sınıf yönetimi* (ss. 77-117). Ankara: Ekinoks.